

Міністерство освіти і науки України
Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка
Національної академії педагогічних наук України

Модельна навчальна програма

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИХ НАВИЧОК
для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти
для дітей із порушеннями інтелектуального розвитку
помірного та важкого ступеня

Автори:

Музичук А.В.,
Пілатова І. В.,
Стасюк О.В.
Сухіна І.В.

Київ – 2022

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Художньо-естетичне виховання – це процес цілеспрямованого і систематичного формування умінь адекватно сприймати, правильно розуміти, вірно оцінювати прекрасне в природі, мистецтві і суспільстві, а також розвиток здатності створювати красиве.

Розвиток художньо-естетичних навичок є невід’ємною частиною освітнього процесу в спеціальних закладах загальної середньої освіти.

З урахуванням своєрідності розвитку здобувачів освіти з порушеннями інтелектуального розвитку художньо-естетичне виховання спрямоване на вирішення наступних завдань :

1. Сприяти корекції психічного і фізичного розвитку школярів із порушеннями інтелектуального розвитку, постійно проявляючи турботу про становлення особи кожної дитини в цілому і їх підготовці до самостійного життя.
2. Формувати в учнів естетичне сприйняття, вміння бачити і розуміти красиве в мистецтві, природі, повсякденному житті; збагачувати досвід школярів; виховувати у дітей сенсорну культуру, розвивати естетичний смак.
3. Розвивати і удосконалювати емоційну сферу учнів, викликати у них естетичні почуття і переживання (задоволення, радість, захоплення та ін.), домагаючись адекватної реакції на красу природи, витвори мистецтва або навколишнє оточення.
4. Сприяти розвитку елементарних творчих здібностей (схильностей) і доступних дітям із порушеннями інтелектуального розвитку художніх навичок.

Недоліки пізнавальної, мовленнєвої, емоційно-вольової і рухової сфери у дітей із порушеннями інтелектуального розвитку помірного та важкого ступеня, багато в чому ускладнюють вирішення вказаних вище завдань. Тому потрібна

спеціальна організація роботи, що передбачає елементарний рівень змісту художньо-естетичного виховання; раціональне використання різноманітних форм, методів, засобів виховання і навчання, які відповідають можливостям дітей.

При створенні належних педагогічних умов, учні із порушеннями інтелектуального розвитку досягають певного успіху в естетичному розвитку. Під час систематичної і цілеспрямованої роботи з розвитку художньо-естетичних навичок, передусім відбувається сенсорний розвиток учнів, що становить фундамент їх розумового розвитку, розширюються можливості їх інтелектуальної діяльності та формуються певні соціально-позитивні ціннісні орієнтації. Під впливом естетичних засобів, що зачіпають почуття дитини, помітно активізується пізнавальна діяльність, завдяки чому покращується якість сприйняття.

Модельна навчальна програма спрямована на формування елементарних художньо – естетичних навичок в учнів із порушеннями інтелектуального розвитку помірного та важкого ступеня і практичних творчих умінь, формуванню стійкого інтересу до образотворчої діяльності, формуванню загальнокультурної компетентності.

Образотворча діяльність, як ігрова, конструктивна і трудова, має великі розвиваючі та корекційні можливості. Її цілеспрямоване використання, як засіб корекції у процесі навчання дітей із порушеннями інтелектуального розвитку, може забезпечити розвиток їх сенсомоторної сфери, дрібної моторики, координації рухів обох рук, зорово-рухові координації, сприйняття уявлень про навколишній світ. Досягнення мети освітнього процесу дозволяє отримати уявлення про мету, зміст, загальну стратегію навчання, виховання та розвиток учнів.

Зміст та структура програми складені з урахуванням індивідуальних здібностей та можливостей учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.

Протягом усього періоду шкільного навчання в процесі роботи учні навчаються порівнювати та розпізнавати об'єкти за величиною, формою, кольором, орієнтуватися на аркуші паперу в процесі роботи; користуватися технічними засобами навчання. Програмою передбачено чотири види занять з образотворчої діяльності: підготовчі вправи; декоративне малювання; малювання з натури і тематичне малювання. Навчальний матеріал цілеспрямований переважно на розвиток в учнів із інтелектуальним порушенням кращого засвоєння знань на всіх етапах навчання, а також створює умови для реалізації креативних ідей, власних творчих потреб у художній та пізнавальній діяльності.

Програма не містить розподілу навчальних годин за темами. У межах річної кількості годин, учитель самостійно визначає час для роботи над кожною темою програми, не порушуючи пропонованого змісту навчального предмета.

Модельну навчальну програму «Розвиток художньо – естетичних навичок» складено на основі програми з образотворчого мистецтва для 1-4 класів спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з помірними порушеннями інтелектуального розвитку № 1/11-12304 від 30.12.2010 р, Дмитрієва І.В; Омельянович І.М., Типових освітніх програм початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для учнів 1-4 класів з інтелектуальними порушеннями (мистецька галузь), 2018-2021 рр.

Основна частина

1 клас

Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Підготовчі вправи			
<p>Знайомство учнів з учителем, класом.</p> <p>Правила поведінки за партою (техніка безпеки: користування олівцями, фломастерами, крейдою, фарбами, пензликами, склянкою та водою, гумкою, папером).</p> <p>Правила поведінки у класі.</p> <p>Правила взаємодії у класі: слухати вказівки, пояснення учителя: сидіти тихо, не порушувати дисципліну.</p> <p>Використання віршів, загадок.</p> <p>Прості графічні дії за показом вчителя; правильно розташовувати аркуш паперу</p>	<p>Залучення учнів у навчальний процес.</p> <p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності.</p> <p>Бесіда з техніки безпеки з використанням наочності.</p> <p>Спостереження в природі.</p> <p>Фронтальна робота.</p> <p>Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p> <p>Самостійна робота з</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - знайомиться з приладдям та правилами поведінки на уроці, технікою безпеки; - за допомогою вчителя, намагається правильно тримати олівець і виконує ним прості графічні дії; - правильно розташовує аркуш паперу, в процесі роботи користується гумкою; - Виконує за показом та допомогою вчителя малюнок (прямі лінії); - зображує вертикальні і горизонтальні лінії за 	<p><i>Формувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - в учнів організованість в навчальній діяльності, уміння слухати вчителя; - збагачення сенсорного досвіду; - уявлення про форму, забарвлення предметів, розмір, будову складових частин, їхні просторові відношення; - графічні навички й уміння володіння олівцем; - навички довільної регуляції сили натискування, довільного темпу прямування (його уповільнення і прискорення); - припинення прямування в потрібній точці, ритмічного проведення ліній, що повторюються, дотримання напрямку штрихів; - інтерес до художньо – естетичних навичок.

<p>на площині парти та притримувати його лівою рукою в процесі роботи; користуватися гумкою. Малювання прямих ліній за показом вчителя.</p> <p>Ігрові графічні вправи: «Сонечко та промінчики»; «Парканчик»; «Висока травичка»; «Йде прямий дощ»; «Доріжка».</p> <p>Малювання похилих ліній за показом вчителя:</p> <p>Ігрові графічні вправи: «Йде косий дощ»; «Веселка», «Вітер нагинає дерева», «Ключ журавлів».</p> <p>Малювання кругових та хвилястих ліній.</p> <p>Ігрові графічні вправи: «Клубочки»; «Повітряні кульки»; «Різнобарвне колесо»; «Кольорові м'ячі».</p> <p>Розрізнення предметів за розміром.</p> <p>Ігрові графічні вправи: «М'яч маленький і великий»; «Намисто для ляльки».</p>	<p>навчальним матеріалом.</p>	<p>показом та допомогою вчителя;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє зображувати замкнені лінії за показом і допомогою вчителя. - використовує основні технічні засоби (олівець, гумку, зошит для малювання); - за допомогою вчителя здійснює кругові рухи праворуч і ліворуч. Вміє диференціювати предмети за розміром: більший – менший; - розпізнає кольори: червоний, жовтий, зелений, синій, коричневий, чорний; <p>Вміє за допомогою і показом учителя малювати предмети круглої форми;</p> <ul style="list-style-type: none"> - зображує круглу та овальну форму за показом та допомогою учителя; - виконує за допомогою 	<p><i>Корекція:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - моторно-рухової сфери; - удосконалювання диференційованих рухів пальців і кисті руки. <p><i>Розвивати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - культурну компетентність; - зорове сприйняття; - увагу, спостережливість; - наочно- образне та наочно – дійове мислення; - дрібну моторику. <p><i>Виховувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - почуття впевненості у собі; - самостійність; - позитивно – емоційне ставлення до уроку; - бажання діяти разом з дорослим.
--	-------------------------------	---	--

<p>Вправи на розрізнення кольорів (червоний, чорний, коричневий, зелений, синій, жовтий) та малювання предметів круглої та овальної форми: «Різнокольорові кульки»; «Яблуко»; «Слива»; «Огірок»; «Лимон».</p> <p>Малювання предметів квадратної форми: «Кубики»; «Серветка»; «Віконце».</p> <p>Малювання предметів трикутної форми: «Дах будинку»; «Морква»</p> <p>Малювання за опорними точками знайомих предметів: «Ялинка»; «Драбина»; «Будинок»; «Овочі – фрукти»; «Геометричні фігури».</p> <p>Вправи на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p> <p>Малювання за допомогою шаблонів прямокутника та трикутника, їх розфарбовування із дотриманням контуру</p>		<p>вчителя прості графічні вправи;</p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє за допомогою і показом учителя зображувати предмети квадратної форми. Має графічні уявлення про форму квадрата; - вміє зображувати за допомогою вчителя предмети трикутної форми; - вміє наносити штрихи в одному напрямку; - орієнтується у виконанні малюнка за опорними крапками; - аналізує за допомогою вчителя предмети і визначати їх форму, колір та розмір; - за допомогою і показом учителя розфарбовує зображення олівцями відповідно до зразка. - розфарбовує за допомогою і показом учителя площинні 	
--	--	---	--

<p>(штрихи в одному напрямку). Розфарбовування геометричних фігур, вирізаних із картону (квадрат, трикутник, круг, прямокутник). Розфарбовування малюнків за зразком: «Осінній листок»; «Груша»; «Яблуко».</p>		зображення.	
--	--	-------------	--

Декоративне малювання

<p>Малювання візерунка в смузї з геометричних форм (круг, квадрат, трикутник) за допомогою вчителя. Малювання візерунка в смузї із рослинних форм за допомогою шаблону (листочки, квіточки) Малювання в смузї візерунка для закладки. Малювання візерунка у квадраті за опорними крапками. Розподіл квадрата на чотири частини. Малювання візерунка у крузі (круг – готова форма). Малювання візерунка в</p>	<p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Бесіда з техніки безпеки з використанням наочності. Спостереження в природі. Дидактична наочність. Фронтальна робота. Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором. Самостійна робота</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - визначає за допомогою вчителя структуру візерунка; - передає в малюнку за допомогою та показом вчителя будову найпростішого орнаменту з рослинних форм; - проводить за допомогою вчителя від руки прямі вертикальні, горизонтальні і похилі лінії; - зафарбовує елементи орнаменту; - за показом вчителя</p>	<p><i>Формувати:</i> - відчуття залежності елементів зображення, пов'язаних між собою композиційною рівновагою, ритмічністю, формою, відповідним колірним рішенням; - графічні навички і вміння; - адекватне емоційне ставлення до виробів декоративно-прикладного мистецтва. <i>Розвивати:</i> - організованість в навчально-практичній діяльності; - самостійність; - інтерес до художньо – естетичних навичок; - дрібну моторику.</p>
--	--	---	--

квадраті «Носова хустинка».	з навчальним матеріалом.	<p>малює візерунок;</p> <ul style="list-style-type: none"> - розрізняє і називає кольори: червоний, жовтий, зелений, синій, коричневий, чорний; - за показом вчителя правильно розташовує елементи декоративного оформлення на аркуші паперу. - за допомогою і показом вчителя складає візерунок в квадраті. 	<p><i>Виховувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - позитивно – емоційне ставлення до уроку.
-----------------------------	--------------------------	---	--

Малювання з природи

<p>Малювання з природи повітряних кульок.</p> <p>Малювання з природи будівлі з елементів будівничого матеріалу.</p> <p>Малювання з природи “Шарф і шапочка”.</p> <p>Малювання з природи будівлі з елементів будівничого матеріалу.</p> <p>Малювання з природи двокольорового м'яча.</p> <p>Малювання з природи іграшки-кораблика, дитячої</p>	<p>Практичне відпрацювання вмінь та навичок.</p> <p>Корекційно – розвивальні ігри.</p> <p>Фронтальна робота.</p> <p>Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вміє за допомогою вчителя зображувати предмети з природи; - зображує за допомогою вчителя предмети різної форми; - передає в малюнку за допомогою вчителя основні характерні риси предмету; - правильно визначає зображення предмету стосовно аркуша паперу; 	<p><i>Формувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - вміння розрізняти та визначати форму, фактуру, будову складових частин, забарвлення, розташування предметів у реальному просторі й у творах мистецтва; - графічні навички і вміння: користування матеріально-технічними засобами, вміння володіти рукою і підкоряти рух руки контролю ока. - інтерес до художньо – естетичних навичок. <p><i>Розвивати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - цілеспрямоване сприймання,
---	---	--	---

<p>лопатки. Малювання з натури овочів та фруктів (помідор, огірок, гарбуз, апельсин, лимон). Малювання з натури прапорця. Малювання з натури квітів.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - правильно визначає зображення предмету стосовно аркуша паперу; - за допомогою та показом вчителя зображує предмет, розфарбовує його відповідно до натури; - зображує за допомогою та показом вчителя предмети за опорними точками. 	<p>зосередження уваги на характерних особливостях предмету;</p> <ul style="list-style-type: none"> - тактильні та кінестетичні відчуття; - процеси: аналізу, синтезу, виділення та узагальнення істотних ознак, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння об'єктів, предметів та їх складових частин за подібністю і відмінністю. <p><i>Виховувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - позитивно – емоційне ставлення до уроку; - уміння співвідносити слово з реальним предметом; - самостійність.
--	--	--	---

Тематичне малювання

<p>Ілюстрація до казки «Колобок» (Колобок на підвіконні). Ілюстрація до казки «Теремок». Малювання на тему: «Старичок – боровичок». Малювання на тему: «Осіннє дерево». Малювання на тему: «Новорічна ялинка» Малювання на тему: «Ходить</p>	<p>Мотивація навчальної діяльності. Практичне відпрацювання навичок просторового орієнтування. Практичне відпрацювання навичок графічної діяльності. Спостереження в природі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - за допомогою вчителя пояснює сюжет малюнку; - вибирає предмети та об'єкти за формою і кольором; - знаходить положення аркуша залежно від форми і розмірів зображуваних об'єктів; - розташовує зображення 	<p><i>Формувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - процеси пізнавальної діяльності (сприймання, пам'яті, мислення, елементи уяви); - організованість в навчальній діяльності; - позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності; - графічні навички і вміння; - правильне користування технічними засобами. <p><i>Розвивати:</i></p>
--	---	--	---

<p>баба снігова».</p> <p>Малювання на тему: «Кульбабки у траві».</p> <p>Малювання на тему: «Веселка весняна».</p> <p>Малювання в розмальовках.</p> <p>Малювання на вільну тему «Вільна хвилинка».</p>	<p>Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p> <p>Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p>	<p>нескладних предметів та об'єктів на аркуші;</p> <p>- визначає розмір знайомих предметів і їх частин;</p> <p>- дотримується певної послідовності під час виконання завдання.</p>	<p>- культурну компетентність;</p> <p>- вміння правильно розташовувати зображення предметів в одному сюжетному малюнку;</p> <p>- планування діяльності;</p> <p>- стійкість уваги.</p> <p><i>Виховувати:</i></p> <p>- позитивно – емоційне ставлення до уроку;</p> <p>- почуття впевненості у собі;</p> <p>- самостійність.</p>
---	--	--	--

Повторення вивченого матеріалу за рік

<p>Правила застосування художніх матеріалів та приладдя.</p> <p>Вправи на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p> <p>Логічна побудова просторового зображення.</p> <p>Малювання за допомогою шаблонів геометричних фігур, їх розфарбовування із дотриманням контуру.</p> <p>Прості графічні дії за показом вчителя.</p>	<p>Залучення учнів у навчальний процес.</p> <p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності.</p> <p>Бесіда з техніки безпеки з використанням наочності.</p> <p>Спостереження в природі.</p> <p>Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою,</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <p>- дотримується правил поведінки на уроці;</p> <p>- виконує правила з техніки безпеки;</p> <p>- за допомогою вчителя, виконує прості графічні дії;</p> <p>- вміє диференціювати предмети за розміром, формою та кольором.</p> <p>- за допомогою і показом учителя розфарбовує зображення олівцями відповідно до зразка;</p>	<p><i>Формувати:</i></p> <p>- в учнів організованість в навчальній діяльності, уміння слухати вчителя;</p> <p>- збагачення сенсорного досвіду;</p> <p>- уявлення про форму, забарвлення предметів, розмір, будову складових частин, їхні просторові відношення;</p> <p>- графічні навички й уміння володіння олівцем.</p> <p><i>Розвивати:</i></p> <p>- цілеспрямоване сприймання, зосередження уваги на характерних особливостях предмету;</p> <p>- тактильні та кінестетичні відчуття;</p> <p>- процеси: аналізу, синтезу, виділення та узагальнення істотних ознак,</p>
---	---	--	--

	розміром і кольором. Самостійна робота з навчальним матеріалом.	- за допомогою та показом вчителя зображує предмет, розфарбовує його відповідно до натури.	встановлення причинно-наслідкових зв'язків, порівняння об'єктів, предметів та їх складових частин за подібністю і відмінністю; - дрібну моторику. <i>Виховувати:</i> - позитивно – емоційне ставлення до уроку; - почуття впевненості у собі; - самостійність. - графічні навички і вміння.
--	--	--	---

Показники сформованості життєвих компетенцій

Учень/учениця може навчитися:

- уважно слухати і розуміти звернене мовлення (питання, завдання, інструкції тощо);
- за словесною інструкцією дотримуватися певної послідовності під час виконання завдання;
- за допомогою вчителя орієнтуватися на сторінках аркушу;
- під контролем вчителя використовувати основні технічні засоби;
- з допомогою вчителя розпізнавати основні кольори, геометричні форми;
- з допомогою вчителя розпізнавати види і типи ліній.
- за словесною інструкцією порівнювати предмети, об'єкти за величиною (великий – маленький);
- з допомогою вчителя малювати та штрихувати олівцем.

2 клас

Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Декоративне малювання			
<p>Малювання за трафаретом овочів і фруктів: морква, буряк, яблуко, груша.</p> <p>Малювання за трафаретом предметів побуту та посуду: відро, чашка, ваза.</p> <p>Малювання візерунка на аркуші в клітинку. «Рушничок», «Хустинка».</p> <p>Малювання візерунка за допомогою прямих та ламаних ліній. «Декоративний килимок».</p> <p>Малювання візерунка в смузі з ліній та крапок. «Гарна серветка», «Морські хвильки» .</p> <p>Пальчикове малювання ягід калини.</p> <p>Малювання візерунка в</p>	<p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності.</p> <p>Бесіда з техніки безпеки з використанням наочності.</p> <p>Спостереження в природі.</p> <p>Фронтальна робота.</p> <p>Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p> <p>Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p><i>Учень/учениця має уявлення про:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - послідовність виконання завдання; - види і типи ліній; - форму візерунка, його забарвлення; <p><i>За допомогою вчителя:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - визначає основні геометричні фігури (квадрат, трикутник, коло); - правильно розташовує елементи декоративного оформлення на аркуші паперу чи в готовій геометричній формі; - вміє зображувати предмети різноманітної 	<p><i>Формувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - процеси пізнавальної діяльності (сприймання, пам'яті, мислення, елементи уяви); - уявлення про правила організації робочого місця та правила користування основними художніми та технічними засобами; - уявлення про призначення орнаменту, його структурні особливості; <p><i>Розвивати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - зорове сприймання, дрібну моторику; - просторове орієнтування в готовій геометричній формі (смuzі, квадраті, колі); - графічні навички декоративного малювання; - позитивне ставлення до художньо – естетичного навчання. - дрібну моторику.

<p>квадраті з різнокольорових прямих ліній. Малювання у квадраті візерунка з гілочок ялинки. Малювання візерунка у колі (коло - готова форма). «Розписна тарілка», «Святкове печиво». Складання рослинного візерунка у смузі (ялинка, гриб, сніжинка, сніговик). Малювання візерунка в трикутній формі (трикутник - готова форма). Малювання орнаменту з квітів та листячок.</p>		<p>(квадратної, круглої, трикутної) форми; - користується трафаретами; - користується фарбами, кольоровими олівцями, гумкою.</p>	<p><i>Виховувати:</i> - інтерес до змісту та процесу пізнання; - бажання діяти разом з дорослим; - самостійність та охайність. - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших.</p>
---	--	--	---

Малювання з природи

<p>Малювання з природи фруктів та овочів (яблуко, груша, морква, картопля). Малювання з природи предметів, які нагадують геометричні форми «Годинник», «Папка для зошитів», «Короб для іграшок», «Зв'язка</p>	<p>Практичне відпрацювання вмінь та навичок. Корекційно – розвивальні ігри. Дидактична наочність. Практичне відпрацювання називання та способів</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - розпізнає за допомогою вчителя форми квадратних, трикутних та круглих предметів; - розпізнає кольори: червоний, жовтий, зелений, синій, чорний; - орієнтується на</p>	<p><i>Формувати:</i> - графічні навички і вміння; - користування технічними засобами та різними техніками малювання (за вибором вчителя); - позитивно - емоційне ставлення до художньо – естетичної діяльності; - потреби у відображенні дійсності доступними образотворчими засобами.</p>
--	--	---	--

<p>повітряних кульок». Малювання з натури різних предметів (м'яч, чашка, ваза, кубики, прапорець, намисто, осінній листок, квіти в горщику).</p>	<p>визначення форми, розміру та кольору предметів, об'єктів. Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p>площині аркуша паперу; - уміє визначати забарвлення предметів за допомогою вчителя.</p>	<p><i>Розвивати:</i> - зорове сприймання на основі формування дій обстеження предметів та об'єктів; - уявлення про будову, форму, забарвлення, розмір об'єкта; - наочно- образне та наочно – дійове мислення; - дрібну моторику. <i>Виховувати:</i> - акуратність, дисциплінованість, старанність; - почуття впевненості у собі; - адекватне ставлення до результатів власної діяльності та діяльності інших.</p>
---	---	--	---

Тематичне малювання

<p>Малювання по крапках «Соняшник; «Яблучка червоні», «Будинок». Малювання по крапках різного виду транспорту. Малювання по крапках казкових героїв. Малювання тематичних композицій: «Пори року» (осінь, зима, весна, літо); «Осінь така мила»;</p>	<p>Залучення учнів у навчальний процес. Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Практичне відпрацювання вмінь та навичок. Спостереження в природі.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - по можливості виявляє інтерес до уроку спільною діяльністю з іншими дітьми; - розпізнає за допомогою вчителя предмети та об'єкти зображення; - розпізнає форму і колір предметів зображення; - розташовує за допомогою вчителя</p>	<p><i>Формувати:</i> - процеси пізнавальної діяльності (сприймання, пам'яті, мислення, елементи уяви); - організованість в навчальній діяльності; - позитивне ставлення до навчально-практичної діяльності. <i>Розвивати:</i> - емоційно - образну пам'ять на основі запам'ятовування образів конкретних предметів, явищ;</p>
--	--	---	---

<p>«Зоряна ніч»; «Зимонька - зима» «Подарунок мамі»; «Яскрава галявина»; Виконання ілюстрацій до казок: «Курочка Ряба»; «Теремок»; «Три ведмеді» (за потреби використовувати шаблони). Малювання в розмальовках. Малювання на вільну тему «Вільна хвилинка».</p>	<p>Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором. Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p>зображення нескладних предметів та об'єктів на аркуші паперу; - посилено відтворює розмір, форму і забарвлення знайомих предметів.</p>	<p>- вміння відображати в зображеннях суттєві ознаки та основну форму об'єктів; - дрібну моторику рук; - зорове уявлення; - стійкість уваги. <i>Виховувати:</i> - вміння правильно розташовувати зображення предметів в одному сюжетному малюнку. - інтерес до художньо – естетичної діяльності. <i>Корекція:</i> - моторно-рухової сфери, удосконалювання диференційованих рухів пальців і кисті.</p>
--	---	---	--

Повторення вивченого матеріалу

<p>Правила застосування художніх матеріалів та приладдя. Вміння орієнтуватися на аркуші паперу. Малювання за допомогою шаблонів геометричних фігур, їх розфарбовування із дотриманням контуру. Розрізнення предметів за формою, розміром та</p>	<p>Залучення учнів у навчальний процес. Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Бесіда з техніки безпеки з використанням наочності.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - виконує правила з техніки безпеки; - розташовує за допомогою вчителя зображення нескладних предметів та об'єктів на аркуші паперу; - малює за допомогою шаблонів геометричні</p>	<p><i>Формувати:</i> - в учнів організованість в навчальній діяльності, вміння слухати вчителя; - збагачення сенсорного досвіду; - уявлення про форму, забарвлення предметів, розмір, будову складових частин, їхні просторові відношення; - графічні навички й вміння володіння олівцем. <i>Розвивати:</i></p>
---	---	---	--

<p>кольором. Малювання з натури предметів. Малювання по крапках.</p>	<p>Спостереження в природі. Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором. Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p>фігури, розфарбовує їх із дотриманням контуру. - посилено відтворює розмір, форму і забарвлення знайомих предметів. - правильно розташовує елементи декоративного оформлення на аркуші паперу чи в готовій геометричній формі; - користується фарбами, кольоровими олівцями, гумкою.</p>	<p>- зорове сприймання на основі формування дій обстеження предметів та об'єктів; - уявлення про будову, форму, забарвлення, розмір об'єкта; - наочно- образне та наочно – дійове мислення; - дрібну моторику. <i>Виховувати:</i> - інтерес до змісту та процесу пізнання; - бажання діяти разом з дорослим; - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших;</p>
--	--	---	---

Показники сформованості життєвих компетенцій

Учень/учениця може навчитися:

- уважно слухати і розуміти звернене мовлення (питання, завдання, інструкції тощо);
- за словесною інструкцією дотримуватися певної послідовності під час виконання завдання;
- за словесною інструкцією працювати за наочною демонстрацією ;
- під контролем вчителя визначати місце розташування зображень на аркуші паперу (ілюстрації);
- за словесною інструкцією відтворювати розмір, форму і забарвлення знайомих предметів;
- з допомогою вчителя обирати та називати геометричні фігури;
- з допомогою вчителя розпізнавати форму візерунка, елементи оформлення;
- групувати предмети в одному сюжетному малюнку.

3 клас

Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Декоративне малювання			
<p>Малювання в смузї листя та ягід (за зразком). «Прикрасимо скатертину» Малювання в смузї візерунка з гілочок та листячка. «Прикрасимо рушничок». Малювання геометричного орнаменту за зразком в квадраті (побудувати у квадраті осьові лінії, отримані трикутники розфарбувати кольоровими олівцями). Пальчикове малювання ягід калини. Малювання декоративної композиції «Золота осінь» (малювання листочків відповідних кольорів). Малювання у квадраті</p>	<p>Мотивація навчальної діяльності. Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Практичне відпрацювання навичок графічної діяльності. Спостереження в природі. Індивідуальна робота на орієнтування правильного розташування зображення предметів в одному сюжетному малюнку.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - розпізнає основні геометричні фігури (коло, квадрат, трикутник прямокутник); - види і типи ліній (вертикальна, горизонтальна, пряма, хвиляста, довга, коротка); - осьові лінії; - основні художні матеріали, інструменти; - структуру візерунка, його форму і забарвлення; - визначає за допомогою вчителя структуру візерунка, форму, забарвлення окремих частин;</p>	<p><i>Формувати:</i> - пізнавальну діяльність; - вміння використовувати допомогу вчителя; - вміння діяти за наслідуванням, зразком, інструкцією. <i>Розвивати:</i> - життєву компетентність; - елементарні уявлення про повторення, чергування елементів орнаменту; - здатності працювати за наочною демонстрацією, за словесною інструкцією. - позитивне ставлення до декоративного малювання; - дрібну моторику. <i>Виховувати:</i> - позитивно – емоційне ставлення до уроку;</p>

<p>візерунка з гілок ялинки. (На осьових лініях). Малювання візерунка зі сніжинок (за потреби використовувати шаблони) «Прикрасимо шарф». Малювання візерунка в смузі з квітів та листочків. Візерунок з квітів у колі (коло - готова форма).</p>		<p>- вміє користуватися трафаретами, шаблонами, опорними точками під час малювання.</p>	<p>- акуратність, дисциплінованість, старанність; - інтерес до змісту та процесу пізнання. - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших.</p>
---	--	---	---

Малювання з природи

<p>Малювання овочів та фруктів: «Улюблені фрукти та овочі на тарілочці» (огірок, цибуля, морква, слива, яблуко, кавун). Малювання квітів: (айстра, пролісок, тюльпан). Малювання предметів прямокутної форми (портфель, іграшковий автомобіль). Малювання ялинкової гілочки, вербової гілочки. Малювання з природи ялинкових іграшок. (намисто, куля, шишка).</p>	<p>Мотивація навчальної діяльності. Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Фронтальна робота. Корекційно – розвиткові ігри. Практичне відпрацювання вмінь та навичок. Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - розпізнає основні особливості наочно сприйнятого матеріалу: форму, розмір, забарвлення; - визначає за допомогою вчителя середину, верхній, нижній, правий і лівий краї на площині аркуша паперу; - за зразком передає в малюнку основні характерні риси предмету зображення; - має елементарне уявлення про</p>	<p><i>Формувати:</i> - організаційні уміння в навчально-практичній діяльності. - графічні навички. <i>Удосконалювати:</i> - дрібну моторику, зорово-рухову координацію, координацію рухів обох рук. <i>Розвивати:</i> - просторове орієнтування на площині аркуша паперу; - уявлення про послідовність роботи в процесі малювання з природи; - зорове, тактильне сприймання на основі формування дій обстеження</p>
---	--	--	---

<p>Малювання з натури іграшкових тварин (ведмедик, качка, їжачок).</p>		<p>послідовність роботи над малюнком; - розфарбовує зображення, намагаючись додержувати контури окремих елементів.</p>	<p>предметів та об'єктів навколишньої дійсності; - уявлення про основні геометричні фігури, види і типи ліній. <i>Виховувати:</i> - дисциплінованість та охайність у навчально-практичній діяльності; - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших; - самостійність.</p>
--	--	--	---

Тематичне малювання

<p>Малювання грибів: білий гриб, мухомор (за потреби використовувати шаблони). Малювання дерев у різні пори року. Малювання тематичних композицій: «Осінній день»; «Виросли гриби на галявині»; «Хмарки небом пропливали»; «Ходить баба снігова»; «Весна прийшла»; «Люба матуся» «Лісова галявина»; «Веселка над річкою»; «Метелик на лузі»;</p>	<p>Мотивація навчальної діяльності. Практичне відпрацювання навичок графічної діяльності. Спостереження в природі. Індивідуальна робота на орієнтування правильного розташування зображення предметів в одному сюжетному малюнку. Самостійна робота.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - розпізнає об'єкти зображення за допомогою вчителя; - дотримується певної послідовності під час відтворення тематичного матеріалу; - намагається з допомогою вчителя користуватися основним правилом вибору положення аркуша паперу відповідно до форми і розмірів зображувальних об'єктів чи структури</p>	<p><i>Формувати:</i> - організованість в навчальній діяльності, уміння слухати вчителя; - збагачення сенсорного досвіду; - графічні навички й уміння володіння олівцем; навички довільної регуляції, сили натискування, довільного темпу припинення прямування в потрібній точці, ритмічного проведення ліній, що повторюються. <i>Розвивати:</i> - культурну компетентність. - зорове сприймання, спостережливість, уяву, наочно-образну пам'ять; - просторове орієнтування; - уявлення про послідовність роботи в процесі тематичного малювання;</p>
--	--	---	--

<p>«Квіти у вазі». Виконання ілюстрацій до казок: «Ріпка»; «Півник і Курочка»; «Колосок». (за потреби використовувати шаблони). Малювання в розмальовках. Малювання на вільну тему «Вільна хвилинка».</p>		<p>сюжету; - вибирає кольори залежно від змісту зображення; - виявляє позитивний інтерес до своєї роботи.</p>	<p>- дрібну моторику; <i>Виховувати:</i> - позитивно – емоційне ставлення до уроку; - інтерес до змісту та процесу пізнання; - бажання діяти разом з дорослим; - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших; - самостійність.</p>
---	--	---	--

Повторення вивченого матеріалу за рік

<p>Правила застосування художніх матеріалів та приладдя. Вміння орієнтуватися на аркуші паперу. Малювання декоративних композицій. Малювання з натури різних за формою, кольором, розміром предметів. Малювання за допомогою шаблонів. Малювання в розмальовках. Малювання на вільну тему.</p>	<p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Бесіда з техніки безпеки з використанням наочності. Спостереження в природі. Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором. Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - виконує правила з техніки безпеки; - розташовує за допомогою вчителя зображення нескладних предметів та об'єктів на аркуші паперу; - малює за допомогою шаблонів, розфарбовує їх із дотриманням контуру. - посилено відтворює розмір, форму і забарвлення знайомих предметів. - правильно розташовує</p>	<p><i>Формувати:</i> - в учнів уміння слухати вчителя; - збагачення сенсорного досвіду; - уявлення про форму, забарвлення предметів, розмір, будову складових частин, їхні просторові відношення; - графічні навички й уміння володіння олівцем. <i>Розвивати:</i> - зорове сприймання на основі формування дій обстеження предметів та об'єктів; - уявлення про будову, форму, забарвлення, розмір об'єкта; - наочно- образне та наочно – дійове мислення; - дрібну моторику.</p>
--	--	---	--

	<p>елементи декоративного оформлення на аркуші паперу чи в готовій геометричній формі; - користується фарбами, кольоровими олівцями, гумкою.</p>	<p><i>Виховувати:</i> - інтерес до змісту та процесу пізнання; - бажання діяти разом з дорослим; - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших.</p>
--	---	--

Показники сформованості життєвих компетенцій

Учень/учениця може навчитися:

- за словесною інструкцією дотримуватися певної послідовності під час виконання завдання.
- за вказівкою вчителя користуватися трафаретами, шаблонами, опорними точками під час малювання.;
- за допомогою вчителя визначати середину, верхній, нижній, правий і лівий краї на площині аркуша паперу;
- під контролем вчителя проявляти позитивний інтерес до своєї діяльності;
- за словесною інструкцією обирати кольори залежно від змісту зображення:
- групувати предмети в одному сюжетному малюнку;
- за вказівкою вчителя користуватися основними художніми та технічними матеріалами.

4 клас

Пропонований зміст навчального предмета/інтегрованого курсу	Види навчальної діяльності	Очікувані результати навчання	Спрямованість корекційно-розвиткової роботи
Декоративне малювання			
<p>Малювання за допомогою шаблону листя дуба, тополі.</p> <p>Малювання за зразком візерунка із квадратів.</p> <p>Малювання геометричного орнаменту за зразком (у прямокутнику, квадраті, трикутнику, смузі).</p> <p>Малювання геометричного орнаменту в квадраті (побудувати в квадраті осьові лінії, отримані трикутники розфарбувати кольоровими олівцями).</p> <p>Складання рослинного візерунка у смузі (ялинка, гриб, листя, ягоди).</p> <p>Самостійне складання та</p>	<p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності.</p> <p>Практичне відпрацювання вмінь та навичок.</p> <p>Спостереження в природі.</p> <p>Індивідуальна робота на орієнтування правильного розташування зображення предметів в одному сюжетному малюнку.</p> <p>Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - розпізнає за допомогою вчителя предмети з різним орнаментом та призначенням; - визначає з допомогою вчителя види візерунків та орнаментів; - визначає структуру візерунка (повторення елементів), його форму та колір; - вміє передавати на аркуші паперу чи в готовій геометричній формі будову найпростішого орнаменту з рослинних та геометричних форм; 	<p><i>Формувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - пізнавальну діяльність; - графічні навички і вміння; - уміння визначати місце знаходження предмету; - збагачення, уточнення та закріплення уявлень про предмети та явища навколишнього світу; - вміння використовувати допомогу вчителя; <p><i>Розвивати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - цілісність, структурність, осмисленість, сприймання; - просторове орієнтування на площині аркуша паперу; - диференційовані рухи пальців і кісті руки; <p><i>Виховувати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - позитивно – емоційне ставлення до уроку;

<p>малювання візерунка з геометричних фігур. Малювання рослинного візерунка у колі.</p>		<p>- охайно розфарбовує зображення, додержуючи контурів; <i>За допомогою вчителя:</i> - користується осьовими лініями під час малювання візерунка у квадраті.</p>	<p>- самостійність, уважність. - почуття впевненості у собі; <i>Корекція:</i> - моторно-рухової сфери, удосконалювання диференційованих рухів пальців і кисті.</p>
---	--	---	--

Малювання з природи

<p>Малювання овочів і фруктів: (перець солодкий та гіркий, баклажан, морква, груша, вишня, виноград). Малювання з природи предметів прямокутної форми: (рамка для фото, монітор). Малювання з природи предметів круглої та овальної форми: (блюдне, люстерко); Малювання з природи предметів побуту: меблі, посуд (стіл, стілець, глечик, ваза). За потреби використовувати шаблони. Малювання з природи іграшок (кораблик, рибка).</p>	<p>Мотивація навчальної діяльності. Корекційно – розвивальні ігри. Дидактична наочність. Практичне відпрацювання вмінь та навичок. Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - дотримується під контролем вчителя правил безпечного користування основними художніми інструментами. - розпізнає форми круглих, овальних трикутних, квадратних, та прямокутних предметів; - порівнює з допомогою вчителя основні кольори: червоний, жовтий, зелений, синій, коричневий, чорний, білий; - має елементарне</p>	<p><i>Формувати:</i> - предметно-практичну діяльність; - вміння виконувати різні рухи пальцями рук, кистями, кожною рукою окремо; - вміння використовувати допомогу вчителя; <i>Розвивати:</i> - інтерес до художньо – естетичних навичок; - дисциплінованість та уважність у навчально-практичній діяльності; - позитивне ставлення до проявів прекрасного в оточуючій дійсності; - зорове сприймання на основі формування дій обстеження предметів та об'єктів; - уявлення про будову, форму, забарвлення, розмір об'єкта;</p>
---	--	---	--

<p>Малювання з природи гілки ялинки з іграшками. Малювання весняних квітів. «Букет для мами». Малювання з природи писанки і святкової паски. Малювання з природи музичних інструментів (балалайка, барабан).</p>		<p>уявлення про: послідовність роботи над малюнком; - за допомогою ліній зображує предмети різноманітної форми; - уміє за допомогою вчителя знаходити середину, верхній, нижній, правий і лівий краї; - визначає основні особливості наочно сприйнятого матеріалу: форму, будову, розмір складових частин, їх взаємне розташування, забарвлення.</p>	<p>- дрібну моторику. <i>Виховувати:</i> - інтерес до змісту та процесу пізнання.; - бажання діяти разом з дорослими та однолітками; - почуття впевненості у собі; - акуратність, дисциплінованість, старанність; - адекватне ставлення до результатів власної діяльності та діяльності інших.</p>
Тематичне малювання			
<p>Малювання дерев у різні пори року. Малювання грибів (їстівні, отруйні). За потреби використовувати шаблони. Малювання тварин (зайчик, їжачок, курчатко, синичка, рибка). За потреби</p>	<p>Пояснення, бесіда з елементами дидактичної гри з використанням наочності. Практичне опрацювання наочно сприйнятого</p>	<p><i>Учень/учениця:</i> - виявляє позитивний інтерес до навчальної діяльності; - має елементарне уявлення про: послідовність роботи над малюнком;</p>	<p><i>Формувати:</i> - організованість в навчальній діяльності; - вміння пояснювати зміст малюнку, порівнювати його з результатом зображення; - позитивно – емоційне ставлення до художньо – творчої діяльності;</p>

<p>використовувати шаблони. Малювання одягу (шарф, шапка, рукавичка, вишиванка). За потреби використовувати шаблони, готові форми. Малювання тематичних композицій: «Сонечко ласкаво землю зігріває»; «Ромашки гарно зацвіли»; «Хмари і дощик»; «Сніжна зима прийшла»; «Рибки плавають в акваріумі»; «Мій будинок». Виконання ілюстрацій до казок: «Курочка – ряба»; «Лисичка та вовк»; «Зайчикова хатка». За потреби використовувати шаблони. Малювання в розмальовках. Малювання по крапках. Малювання на вільну тему «Вільна хвилинка»</p>	<p>матеріалу. Індивідуальна робота за зразком. Спостереження в природі. Фронтальна робота. Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p>- дотримується під контролем вчителя правил безпечного користування основними художніми інструментами; - з допомогою вчителя вміє користуватися основним правилом вибору положення аркуша паперу відповідно до форми і розмірів зображувальних об'єктів чи структури сюжету; - розташовує зображення нескладних предметів та об'єктів на аркуші, передаючи елементи просторових відношень.</p>	<p><i>Розвивати:</i> - культурну компетентність; - процеси пізнавальної діяльності (сприймання, пам'яті, мислення, елементи уяви); - стійкість уваги; - диференційовані рухи пальців і кисті руки; <i>Виховувати:</i> - акуратність, дисциплінованість, старанність; - почуття впевненості у собі; - адекватне ставлення до результатів власної діяльності та діяльності інших.</p>
--	---	---	---

Повторення вивченого матеріалу за рік

<p>Правила застосування художніх матеріалів та приладдя. Вміння орієнтуватися на аркуші паперу. Малювання декоративних композицій. Малювання з натури різних за формою, кольором, розміром предметів. Малювання за допомогою шаблонів. Малювання по крапках. Малювання в розмальовках. Малювання на вільну тему.</p>	<p>Мотивація навчальної діяльності. Корекційно – розвиткові ігри. Дидактична наочність. Практичне відпрацювання вмінь та навичок. Спостереження в природі. Індивідуальна робота на розрізнення предметів за формою, розміром і кольором Самостійна робота з навчальним матеріалом.</p>	<p>- дотримується під контролем вчителя правил безпечного користування основними художніми інструментами; - по можливості виявляє інтерес до уроку спільною діяльністю з іншими дітьми; - розпізнає форми круглих, овальних трикутних, квадратних, та прямокутних предметів.</p>	<p><i>Формувати:</i> - в учнів уміння слухати вчителя; - збагачення сенсорного досвіду; - уявлення про форму, забарвлення предметів, розмір, будову складових частин, їхні просторові відношення; - графічні навички й уміння володіння олівцем. <i>Розвивати:</i> - зорове сприймання на основі формування дій обстеження предметів та об'єктів; - уявлення про будову, форму, забарвлення, розмір об'єкта; - наочно- образне та наочно – дійове мислення; - дрібну моторику. <i>Виховувати:</i> - інтерес до змісту та процесу пізнання; - бажання діяти разом з дорослим; - адекватне ставлення до результатів своєї діяльності та діяльності інших. - почуття впевненості у собі.</p>
---	--	--	---

Показники сформованості життєвих компетенцій

Учень/учениця може навчитися:

- під контролем вчителя проявляти позитивний інтерес до своєї діяльності;
- за словесною інструкцією дотримуватися певної послідовності під час виконання завдання.
- за вказівкою вчителя користуватися трафаретами, шаблонами, опорними точками під час малювання.;
- за словесною інструкцією визначати структуру візерунка (повторення елементів), його форму та колір;
- за допомогою вчителя визначати середину, верхній, нижній, правий і лівий краї на площині аркуша паперу;
- за допомогою вчителя визначати основні особливості наочно сприйнятого матеріалу: форму, будову, розмір складових частин, їх взаємне розташування, забарвлення;
- за словесною інструкцією обирати кольори залежно від змісту зображення:
- групувати предмети в одному сюжетному малюнку;
- за вказівкою вчителя користуватися основними художніми та технічними матеріалами.
- за словесною інструкцією розташовувати зображення нескладних предметів та об'єктів на аркуші, передаючи елементи просторових відношень.